

12 RÖPIRAT.

Budapest 1886.

VI. évfolyam

VII. füzet.

A börzeadó elfogadása a képviselőház által

A börzeadó-törvényjavaslat s annak írott indokolása.

Az egyesült mérsékelt ellenzéki és függetlenségi antiszemita-párt, első törvényhozási direkt sikerét f. hó 14-kén aratta, a mely napon tartott képviselőházi ülésben a ház *egyhangúlag* elfogadta tárgyalási alapul az Istóczy Győző és társai által a tőzsdei ügyletek megadóztatása tárgyában f. hó 3-kán beterjesztett törvényjavaslatot

E törvényjavaslattal szemben a kormány és a pártok erős prescoléba lettek szorítva. Miután a tőzszeadó Németországban már behozva van s Ausztriában is be lesz rövid idő múlva hozva, de meg mivel a tőzsze megadóztatása a közteherviselés elvéből is folyik, – a két nem-antiszemita ellenzéki pártnak lehetetlen volt a javaslatot el nem fogadnia, bármiként piquirozta is őket, hogy előretörő konkurensük, az egyesült antiszemita-párt túlszárnyalta őket e kérdésben, a mely, népszerűségénél fogva, nagyban növelte a kezdeményező antiszemita-párt népszerűségét is az országban.

A kormány és pártja pedig még is az ellenzékénél kritikusabb helyzetben volt. Elfogadnia egy, az antiszemita által (horrendum dictu!) beterjesztett törvényjavaslatot, – gondolatnak is szörnyű volt rá nézve; de meg visszautasítania se lehetett a javaslatot, mert hisz az a nemzet nevében egy új adót ajánlott fel; adó-megajánlást pedig egy kormány józanul csak nem utasíthat vissza, egy oly kormány, a mely 30-40 millió évi deficittel küzködik. Az lett volna csak a furcsa dolog, ha gr. Szapárynak nem kellett volna a tányéron elejébe vitt pénz!

Mit volt hát mit tennie a kormánynak is, mint beleharapni a savanyu almába és elfogadni a törvényjavaslatot.

Nekünk antiszemita-knak tehát teljesen sikerült a filoszemita pártokat a kormánnyal együtt belevinni egy oly akcióba, a melynek éle tényleg a zsidóság ellen irányul.

Hja, közelednek a választások az öt éves országgyűlésre. Várjunk csak még egy kicsit: rövid idő múlva majd még erősebb dózisokat is be fog venni a filozemita urak gyomra, – ha a hátbautó bot, a képviselőválasztás, közvetlen közelben lesz. – Lente festina!

Az alábbiakban hozzuk a pártunk által benyújtott törvényjavaslat szövegét az indokolással együtt; úgyszinte a törvényjavaslat kidolgozójának Istóczy Győzőnek a f. hó 14-ki ülésben tartott indokoló beszédét, a pénzügyminister válaszára adott vi--szonválaszával együtt.

Törvényjavaslat

az értékpapírok adásvevése és a tozsdeszeru adásvevesi s egyéb beszerzési ügyletek után fizetendő illetékekről.

Az illetékköteles ügyletek tárgyai és az illeték mérvé.

1. §.

Azon adásvevési és egyéb beszerzési ügyletek, a melyek aj külföldi bankjegyek, külföldi papírpénz és külföldi pénznemek fölött –,

b) belföldi részvények és részvényrészjegyek s az ezen értékpapírokra történt befizetésekről szóló ideiglenes elismervények fölött –,

c) külföldi és osztrák részvények és részvényrészjegyek s az ezen értékpapírokra történt befizetésekről szóló ideiglenes elismervények fölött –,

d) belföldi, a kereskedelmi forgalomra szánt járadék- és egyéb kötvények, úgyszinte részkötvények, valamint az ezen értékpapírokra történt befizetésekről szóló ideiglenes elismervények fölött –,

e) magyar és osztrák állami járadék- és egyéb kötvények fölött (az államjegyek kivételével) –,

f) külállamok, külföldi és osztrák testületek, részvénytársulatok vagy iparvállalatok járadék- és egyéb kötvényei, úgyszinte egyéb, a kereskedelmi forgalomra szánt külföldi és osztrák járadék- és egyéb kötvények, valamint az ezen értékpapírokra történt befizetésekről szóló ideiglenes elismervények fölött –,

g) belföldi községeknek, községek egyesületeinek, földhitel- és jelzálogbankoknak, közlekedési vállalatoknak s egyéb részvénytársulatoknak, bemutatóra szóló járadék- és egyéb kötvényei fölött (az osztrák-magyar bank jegyeinek kivételével), úgyszinte az ezen értékpapírokra történt befizetésekről szóló ideiglenes elismervények fölött

köttenek, – a jogügylettől, a jogügylet tárgyának értéke után számítva, $\frac{1}{10}$ (egy tized) ezredek (pro mille) illeték alá esnek.

2. §.

Azon adásvevési és egyéb beszerzési ügyletek, a melyek a budapesti áru- és értéktőzsde vagy a vidéki termény- és gabnacsarnokok szokványainak (usance-ainak) alapul vétele mellett (milyenek a közvetlen, le-

számítolási, határidőre szóló, díj- stb. ügyletek,) tőzsdészerűleg adott-vett áruk mennyiségei fölött köttetnek, – a jogügylettől, a jogügylet tárgyának értéke után számítva, $\frac{2}{10}$ (két tized) ezredek (pro mille) illeték alá esnek.

Tőzsdészerűleg adott-vetteknek azon áruk tekintetnek, a melyekre nézve a budapesti áru- és értéktőzsdén határidőre szóló áruk jegyzetnek.

3. §.

A jogügylet tárgyának értéke 1000 forintonként számíttatik, az egyik ezer forinttól a másik ezer forintig levő részösszeg teljes ezer forintnak vétetvén. 5000 firt értékű – valamint ezen felüli ügyleteknél a tárgy értéke ötezer forintonként számíttatik, az egyik ötezer forinttól a másik ötezer forintig levő részösszeg teljes ötezer irtnak vétetvén, 1000 firtól aluli ügyleteknél az illeték teljes ezer firt után számíttatik.

A tárgy értéke a felek által megállapított adásvevési vagy szállítási árhoz képest, egyébkint pedig a kötés napján jegyzett tőzsdei vagy piaci ár szerint határoztatik meg.

Az értékpapírokhoz tartozó kamat- és osztalékszelvevények, az illeték kiszámításánál tekinteten kívül maradnak

Külföldi értékek a belföldi folyó értékre számítandók át.

Illetékmentesség.

4. §.

Az 1. és illetve a 2. §-ban megállapított illeték nem fizettetik:

- a) ha az ügylet tárgyának értéke 300 firtot meg nem halad;
- b) az 1. §. a) pontjában körülírt tárgyak fölött kötött u. n. készfizetési (comptant) ügyletek, valamint veretlen arany és ezüst fölött kötött *ügyletek* után; – készfizetési ügyleteknek azon ügyletek tekintetvén, a melyek szerződészerűleg, a tárgynak a kötelezett által az ügylet megkötése napján való szállításával teljesítendő;
- c) a 2. §-ban körülírt oly adásvevési és egyéb beszerzési ügyletek után, a melyek a szerződő felek egyike által a belföldön termelt vagy előállított tárgyak vagy áruk mennyiségei fölött köttetnek.

Illetékköteles ügyletek.

5. §.

Az 1. és 2. §-ban megállapított illeték, az ugyanott körülírt s a magyar állam területén belül kötött minden ügylet után lerovandó.

A külföldön vagy Ausztriában kötött ügyletek illetékkötelesek, ha a szerződő felek mindegyike a magyar állam területén belül lakik; hogyha csak az egyik szerződő fél lakik a magyar állam területén belül, úgy az illetéknek csak felerésze rovandó le. Kereskedelmi czégeknek a lakhely kérdésére nézve azon kereskedelmi telep helye dönt, a mely az ügyletet megkötötte.

Külföldön, illetve Ausztriában kötötteknek tekintetnek az olyan ügyletek is, a melyek levél vagy távirat útján a belföld egyik helye és a külföld, illetve Ausztria egyik helye között jöttek létre.

6. §.

Feltételes ügyletek, az illetékkötelezettség tekintetében, feltétlenül kötötteknek tekintetnek. Ha az egyik szerződő félnek választási jog van

engedve, vagy pedig azon jogosítvány, hogy bizonyos korlátok között a szállítás terjedelmét meghatározhassa: úgy az illeték az ügylet tárgyának lehető legmagasabb értéke szerint számíttatik ki.

Minden oly megállapodás, a mely által az ügylet teljesítése megváltoztatott szerződési határozmányok mellett, vagy viszonyszolgáltatás fejében ugyanazon szerződési határozmányok mellett, egy későbbi határidőre halasztatik, – új illetékköteles ügyletnek tekintetik.

Ha az ügylet bizományos által (kereskedelmi törvény 368. §-a) kötöttet, ez esetben az illeték úgy a bizományos és a harmadik személy közti ügylet után, mint a bizományos és a megbízó közti leszámolási ügylet után lerovandó.

7. §.

Ha ugyanazon szerződő felek által egy napon, ugyanazon szerződési feltételek mellett, ugyanazon nemű tárgyak fölött alkuszt (kereskedelmi törvény 534. §-a) nélkül, vagy ugyanazon alkuszt által, több ügylet kötetik, – úgy ezen ügyletek az illeték kiszabására nézve egy ügyletnek ekintetnek.

Az illeték lerovására kötelezett személyek.

8. §.

Az illeték lerovására első sorban köteleztetnek:

- a) ha az ügylet belföldön lakó alkuszt által kötöttet, az alkuszt; különben pedig
- b) hogyha csak az egyik szerződő fél lakik a belföldön, ez a szerződő fél;
- c) ha a szerződő felek közül csak az egyik belföldön lakó s a kereskedelmi törvény 25. §-a által kereskedelmi könyvek vezetésére kötelezett kereskedő, úgy ez a kereskedő;
- d) ha a bizományos és a megbízó közti leszámolási ügyletről van szó, (6. §. harmadik bekezdése,) ez esetben a bizományos;
- e) minden más esetben az eladó.

K ö t j e g y k é n y s z e r .

9. §.

Az illeték lerovására első sorban kötelezett személy tartozik az illetékköteles ügyletről kötjegyet (kötlevelet) kiállítani, a melynek az alkuszt és a szerződő felek nevét és lakását, az ügylet tárgyát és feltéteit, nevezetesen az árt, valamint a szállítás idejét tartalmaznia kell. A kiállító aláírása nem kívántatik meg.

A kötjegy kettősen, egy, már bélyegzett vagy a megkívántató bélyegjegyekkel ellátott nyomtatott úrlapon állítandó ki, a melyből mindegyik szerződő félnek egy-egy felerész jut. Legkésőbb az ügylet megkötése utáni harmadik napon, tartozik a kötjegy kiállítója, a kötjegynek nem a neki járó felerészét, – ha pedig ugyanő a kötjegyet mint alkuszt állította ki (8. §. a) pontja), a kötjegy mindkét felerészét, a kötjegyre jogosítottaknak megküldeni.

Az alkusztok ezen elküldést és a felhasznált bélyeg mennyiségét üzleti könyveikben feljegyezni tartoznak.

Az illeték lerovására első sorban kötelezett személynek nem szabad az illetékköteles ügylet fölött bélyegtelen kötjegyeket kiállítania és kezeiből kiadnia.

10. §.

Ha valamely, az illeték lerovására kötelezett szerződő félnek (8. §. b) pontja) a kellőnél kisebb bélyeggel ellátott kötjegy kézbesítettik, – úgy ez köteles az ügylet megkötése után 15 .nap alatt a hiányzó bélyegmennyiséget a kötjegyten utólag alkalmazni; – ha pedig valamely ilyen szerződő fél részére bélyegzett kötjegy egyáltalán nem érkezett, – úgy ez saját részéről, a most említett határidőn belül, a 9. §. első és második bekezdésének határozmányai szerint tartozik eljárni.

Ha valamely, alkusz által megkötött ügyletnél (8. §. a) pontja) két ilyen szerződő fél van érdekelve, – úgy mindegyikük csak felét tartozik a kézbesített kötjegyten hiányzó bélyeg mennyiségének utólag alkalmazni; a kötjegy nem kézbesítése esetén pedig, a saját maga által kiállítandó kötjegyten csak a köteles bélyegmennyiségnek felét tartozik alkalmazni.

11. §.

Egy kötjegy több illetékköteles ügyletet foglalhat magában, a mennyiben ezen utóbbiak ugyanazon illetéki tétel alá esnek, és ugyanazon napon, ugyanazon szerződő felek között, a kik ugyanazon minőségben jártak el, köttettek. Az illeték ez esetben az ügyletek összértéke után számítandó ki.

12. §.

A kötjegyek, időrend szerint számozva, öt évig megőrzendők.

13. §.

Ha valamely illetékköteles ügyletnek, a kereskedelmi törvény 25. §-a által kereskedelmi könyvek vitelére nem kötelezett két szerződő fél közt való megkötésénél, egy, mindkét részről aláírt szerződési okirat állítatott ki, – úgy a 8, 9, 10, 11 és 12. §-ok nem alkalmazandók. Ily esetekben a szerződő felek kötelesek a szerződési okiratot, az ügylet megkötése után 15 nap alatt az illetékszabási hivatalnak, az illeték kiszabása végett bemutatni. Ezen kötelezettség azon ügyleteknél, a melyek után az illeték csak félösszegben rovandó le (5. §. második bekezdése), csak a belföldön lakó szerződő felet terheli.

Büntető határozatok.

14. §.

A ki a 9. §. első és második bekezdése, valamint a 10. és 13. §-ok rendelkezései ellen cselekszik, a megrövidített illeték ötvenszeres összegét fizeti büntetésül, a mely pénzbüntetés azonban 10 forintnál kevesebb nem lehet.

Ha a megrövidített illeték mennyisége meg nem állapítható, úgy a most meghatározott illetékfelemelés helyett, rajta 10 írtól 3000 írtig terjedhető pénzbüntetés hajtatik be.

15. §.

A ki, minekutánna a 14. §. alapján már büntetve lett, az ott hivatkozott rendelkezések ellen újra vét, – az a 14. §-ban megállapított pénzbüntetésen felül még 200 írtól 3000 írtig terjedhető pénzbüntetéssel is sújtatik.

Ez a pénzbüntetés még az esetben is alkalmazandó, ha a korábbi büntetés egészben vagy részben el is engedtetett.

Ezen pénzbüntetés ki van zárva, ha a legutolsó pénzbüntetés lefizetése vagy elengedése óta öt év eltelt.

16. §.

A ki a 9. §. harmadik bekezdésének és a 12 §-nak rendelkezései ellen vét, 2 írtól 3000 forintig terjedhető pénzbüntetés alá esik.

17. §.

Ezen törvény határozmányainak vagy e törvény végrehajtása céljából kiadott szabványoknak azon áthágásai, a melyekre a jelen törvényben büntető határozatok nem foglaltatnak, 3 írtól 20 forintig terjedhető rendbüntetés alá esnek.

Ugyanezen rendbüntetés alkalmazandó az esetben is, ha a 14. §. eseteiben a körülményekből kitűnik, hogy illetékmegrövidítés nem követethetett el vagy nem szándékolatott elkövetetni.

18. §.

A jelen törvény alapján kiszabandó pénzbüntetések, szövetkezeteknél és részvénytársulatoknál az igazgatóság tagjai ellen, betéti társaságoknál a beltágok ellen, közkereseti társaságoknál pedig a társasági tagok ellen, csak egyszeres összegben, mindazonáltal valamennyiüknek egyetemleges kötelezettségével állapítandók meg. Ugyanez áll azon esetekről is, a midőn egy és ugyanazon ügyletnél többen, mint ugyanazon szerződő félnek képviselői járnak el, vagy pedig több személy mint közös szerződő fél van érdekelve.

A 15. §-ban a visszaesési esetekre megállapított pénzbüntetésekre a jelen 18. §. határozmányai nem alkalmazhatók.

V e g y e s é s á t m e n e t i i n t é z k e d é s e k .

19. §.

A pénzügyminiszter intézkedik bélyegzett körtvény-úrlapok nyomtatásáról s elárúsításáról, és szabályzatot bocsát ki a körtvények alakja s a bélyegjegyeknek ezeken való mikénti alkalmazása tárgyában.

20. §.

Jelen törvény életbeléptével, az ebben ezredékes (pro mille) illetékköteleseknek kijelentett ügyletek után okirati állandó bélyegilleték többé nem jár, s így az illetéki díjjegyzék 5. tételszáma harmadik bekezdése esetében sem. Ugyanez okból az 1868: XXIII. tcz. 15. §-a és az 1875: XVI. tcz. 5. §-a is, a jelen törvényben ezredékes illetékköteleseknek kijelentett ügyletek tekintetében, hatályon kívül helyeztetnek.

21. §.

Mindazon esetekben, a melyekre nézve a jelen törvény különös intézkedéseket nem tartalmaz, továbbra is a fenálló általános bélyeg- és illetékszabályok nyerne alkalmazást.

22. §.

Jelen törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter bízatik meg.
Budapest, 1886. április 3-án.

Beadják:

Istóczy Győző s. k. országgyűlési képviselő. *B. Andreánszky Gábor* s. k. orsz. képviselő. *Dr. Komlóssy Ferencz* s. k. orsz. képviselő. *Dr. Nendtvich*

Károly s. k. orsz. képviselő. *Zimándy Ignác* s. k. orsz. képviselő. *Veres*
József s. k. orsz. képviselő. *Csúzy Pál* s. k. orsz. képviselő. *Margitay*
Gyula s. k. orsz. képviselő. *Halvax József* s. k. orsz. képviselő. *Szemecz*
Emil s. k. orsz. képviselő. *Dr. Rácz Géza* s. k. orsz. képviselő. *Thassy*
Géza s., k. orsz. képviselő. *Majthényi Ádám* s. k. orsz. képviselő. *Barla*
József s. k. orsz. képviselő. *Olay Szilárd* s. k. orsz. képviselő. *Dr. Tóth*
Ernő s. k. orsz. képviselő. *Kürthy Sándor* s. k. orsz. képviselő. *Vadnay Andor*
 orsz. képviselő.

I n d o k o l á s

az értékpapírok adás vevése és a tőzsdeszerű adásvevési s egyéb
 beszerzési ügyletek után fizetendő illetékekről szóló törvény-
 javaslatához.

Szemben a szabad verseny elve által uralt közgazdaság terén az ingó tőkének mind nagyobb túlsúlyra való emelkedésével s ugyanennek az ingatlan tőke fölött élvezett természetszerű tényleges s részben törvényesített kiváltságaival, a mely kiváltságokkal az ingó tőke fő képviselői a közgazdasági szervezet helyes egyensúlyának megzavarására sok tekintetben visszaélnek: – a legújabb időkben európszerte azon törekvés észlelhető, hogy az ingó tőke túltengésének hathatósan eleje vétessék s tilkapásai elé gátak emeltessenek, főleg pedig, hogy az ingó tőke, az ingatlan tőkével arányban, a közterhek egyenlő viselésére szoríttassák.

Az államok általános adósságot-adósságra halmozási rendszere mellett, a melyeknek példáját aztán az államban létező testületek és társulatok is telhetőleg követik, – az értékpapírok folyton növekvő özöne, a társadalomnak egy, túlnyomó részben dúsgazdag zsidókból álló hereosztályát teremtette meg s növelte nagygyá, a mely hereosztály nem szánt, nem vet, de azért ő arat legjobban, s a melynek „productiv” ipari munkája legfőlebb csak az értékpapírok kamat- és osztalékszélvényeinek időnkinti leollózásából és bekasszálásából s az értékpapírok folytonos csebereléséből áll.

S ennek a túlnyomólag gazdag zsidókból álló hereosztálynak a számára dolgozik, fárad és izzad a földműves, a földbirtokos, az iparos, a szolid kereskedő; ennek a hereosztálynak a szolgálatában, érdekeit mindenben előmozdítandó, működik a sajtó, működnek a parlamentek, s állanak rendelkezésére az állami hatalmi összes tényezők.

Ugyanazért, ha nem akarjuk azt, hogy ez az egészségtelen közgazdasági és társadalmi állapot in ultima analysi egyrésről a legrassabb zsidó plutokrátiát, másrésről pedig a mindenéből kifosztott proletariátust, mint egyedüli két, még fenmaradó társadalmi osztályt teremtsen meg: úgy eleve gondoskodnunk kell arról, hogy az ingó tőkének a zsidóság által mindinkább ad absurdum vitt korlátlan uralmát lehetőleg paralyzáljuk, s dictaturáját megtörjük.

Az ingó tőkével, a pénzzel, a társadalom többi osztályai ellen pusztító gazdasági hadjáratot folytató zsidóságnak fő működési tere a tőzsde. A tőzsde a zsidó plutokrátiának a legerősebb vára, a tőzsde a zsidó hadoszlopoknak a csatateré, a melyen naponkint száz meg száz, ezer meg ezer nem-zsidó gazdasági existencia mint halott vagy nehéz sebesült terül el.

Ha már tehát azon, több oldalról ápolt törekvés, hogy a tőzsdék, ezen privilegizált állami játéklarangok egyszerűen bezárassanak, hiúnak bizonyult; mert ezen radikális rendszabály egyúttal a legitím kereskedelmi forgalomra is mórt elviselhetlen csapás lett volna, a mely legitím kereskedelmi forgalom életérdekeinek köpenyével a tőzsde szédelő elemei oly ügyesen tudnak takaródniz; – s h már ugyanez okból a börzén üzött differentia-játékot sem lehet betiltani s ez úton a tőzsdét meg rendszabályozni: legalább eszközölnünk kell azt, hogy a börze kiváltságos néposztálya s az általa képviselt ingó tőke, a polgárainak erszénye irányában mind fokozottabb igényekkel fellépő államkincstár javára 'kelőleg megadóztassák, s ez által egyszersmind az ingatlan tőkére aránytalan súlylyal nehezédő közterhek egy része az ingó tőke vállaira rakassék.

A zsidóság által uralt mai korbéli tőzsdéknek valódi lényege fölött a leplet a 70-es évek elején a berlini, bécsi, budapesti stb. börzéken jelenetezett féktelen szédelgés s a visszahatáskép erre 1873 ban következett „Krach” rántotta le végleg, a mely szédelgés és „Krach” által okozott gazdasági iszonyú pusztítások utóhatásait még ma is érezzük.

S épen ezen börzeszédelgés és „Krach” ideje óta, különösen Németországban, a tőzsde megrendszabályozásának és eredményes megadóztatásának kérdése nem ment le többé a publicistikai és parlamenti discussió napirendjéről; a minek Németországban egyelőre az az eredménye lett, hogy az 1881. július 1-jéről szóló német birodalmi bélyegtörvény, a tőzsdei kötjegyekre 20 fillérnyi, illetve egy márkányi állandó bélyegilletéket vetett, körülbelül hasonlóan a nálunk már az 1875. évi XVI. t.-cz. 5. §-a által a tőzsde-alkuszi kötjegyekre nézve megállapított egy frtos állandó bélyegilletékhez.

De még ez a fölötté mérsékelt s aránylag minimális állandó bélyegilleték is célját tévesztette a tőzsdével szemben; mert se Németországban, se nálunk nem volt a törvényben kötelezőnek kimondva kötjegyek minden ügyletkötési esetben való tényleges kiállítása, s hozzá, például nálunk, az egy frtos állandó bélyegilleték csak az esetben levén lerovandó, ha az alkuszi kötjegy a felek aláírásával is el van látva (1875: XVI. t.-cz. 5. §-a), – ez, a kereskedelmi ügyleteknek minden szerződési okirat nélkül is való jogérvénye mellett azt eredményezte, hogy a szerződő felek sok esetben megelégedtek azzal, hogy a kötlevelet a tőzsdei alkuszoktól aláíratlanul vegyék ki, mely esetben a kötlevek nálunk, egy frt helyett csak darabonkint 5 krajczárnyi állandó bélyegilleték alá estek. (Illetéki Díjjegyzék 5. tételszám.)

De még ha a törvényben a kötjegyekre megállapított minimális állandó bélyegilleték a most mondottak szerint kijátszva nem lenne is, ezen minimális állandó bélyegilleték, – tekintve azt, hogy a tőzsdén naponkint millió és millió forintok erejéig köttenek úgy reális, mint pusztán csak az árkülönbözetre célzó spekulatív kötések, – az állam többi adózó osztályaira nézve kiálló igazságtalanság is, és a közteherviselés egyenlősége elvének nyílt megsértését is képezi, mert például ingatlanok fölött kötött adásvevések után nálunk a jogügylettől, az érték szerint $4\frac{3}{10}$ %-nyi súlyos százalékos illeték fizetendő; (Illetéki Díjjegyzék 1. tételszám.) holott a budapesti áru- és értéktőzsdén, illetve a vidéki termény- és gabnacsarnokokban kötött, bár százezekekről vagy milliókekről

szóló adásvevési jogügylet esetében is, a kötjegy darabja után csakis 1 firt, mondd egy firt állandó bélyegületék rovandó le.

Az ilyen, Németországban is hasonlóan fenforgott anomáliák tehát arra indították a német birodalmi törvényhozást, hogy a tőzsdeügyleteket is százalékos, illetve ezredékes (pro mille) illeték alá vesse.

E részben azonban a német birodalmi törvényhozásnak mindenképp előtt két nehézséggel kellett megküzdenie. Az egyik nehézség ugyanis abban állott, hogy, ha egyedül csak a tőzsdén kötött ügyletek adóztatnak meg, akkor a tőzsde leleményes elemei utat-módot találtak volna arra, hogy zúg-börzék felállításával stb., a hivatalos tőzsde falain kívül „jobber”-ozzanak tovább, hogy ekkép a tőzsdeadó alul kibújhassanak. A másik nehézség pedig abban állott, hogy a tőzsdei és tőzsdeszerű ügyletek általános megadóztatása mellett miként legyenek megóvhatók a termelők: a földbirtokosok és iparosok érdekei, a kiknek terményei és gyártmányai a tőzsdén vagy tőzsdeszerűleg kerülnek eladásra, s a kik az aránylag súlyos tőzsdeadóval újra terheltetnének, minekutánna már földadójukat és jövedelmi adójukat úgyis megfizették.

Mindezen nehézségeket az 1885. május 29-ki német birodalmi tőzsdeadótörvénynek szerencsésen megoldania sikerült, a mély törvény négy évi beható, alapos discussióknak a gyümölcse. Az e törvényről szólott javaslat fölött a viták a birodalmi gyűlésben 1885. május 4. 5. és 6 ik napjain folytak, a midőn is a törvényjavaslat szövege végleg megállapítván, mint az „Adásvevési s egyéb beszerzési ügyletekről (Kauf- und sonstige Ansehungsgeschäfte) szóló novella az 1881-ki birodalmi bélyeg- és illetéktörvényekhez, a császár által 1885. május 29-kén szentesített, s 18-5. október 1-jén hatályba lépett.

E törvényben ugyanis, hogy a forgalom a tőzsdékről zúgbörzékbe élni teregethessék, kimondva lett, hogy a megállapított $\frac{1}{10}$, illetve $\frac{2}{10}$ pro mille illeték, a belföldön kötött s e törvényben körülirt *valamennyi* ügylet után fizetendő, – köttetnek legyen tehát ezen ügyletek akár a tőzsdén, akár a tőzsdén kívül. – A fentebb jelzett második nehézségen pedig akkép segített az 1885. május 29-ki német birodalmi törvény, hogy az ezredékes illeték alól mentesítette mindazon tőzsdei és tőzsdeszerű ügyleteket, a melyek a szerződő felek egyike által a belföldön termelt vagy előállított tárgyak vagy áruk mennyiségei fölött köttetnek, – a mi által a gazdaközönség és az iparos osztály érdekei teljesen meg lettek óva

Volt azonban a tőzsdeadó-törvény megalkotásánál még egy harmadik nehézség is, a mely azonban csak a törvény sikere biztosításának kérdését illette. Ugyanis az 1881-ki német birodalmi bélyeg- és illetéktörvény (miként a mi illetékszabályaink is,) csak a kötjegyre, az okiratra rózta az állandó bélyegületeket, nem pedig magára az ügyletre. Ha tehát kötjegy tényleg nem állított ki, – az ügylet után még a minimális állandó bélyegilleték se volt lerovandó. Ha már most, a pro mille illeték bohozatala után is a felek szabad akaratára lett volna hagyva, *kötjegyeket kiállítaniuk vagy ki nem állítaniuk*, – ez utón st szerződő felek a pro mille tőzsdeadótól menekültek volna, s az egész tőzsdeadótörvény kijátszva lett volna. Ezen a kivételi nehézségen az 1885. május 29-ki német birodalmi törvény ismét akkép segített, hogy illetékkötelesnek nem a kötjegyet, nem az okiratot, hanem magát a *jogügyletet*

jelentette ki, szigorú büntető határozmányokkal szorítva az alkuszokat, illetve a szerződő feleket, köjgyeknek *minden ügyletnél* való kiállításiára. – szóval a német tőzsdeadó-törvény behozta a köjgykényszert.

A tényleg érvényben levő 1885. május 29-ki német birodalmi tőzsdeadó-törvénynek ezen tagadhatlan előnyei mellett, az ügy érdekében levőnek találtuk, a jelen törvényjavaslat alapjául e mintatörvényt venni, annival is inkább, mert benne egy, a publicistikai és parlamenti beható discussio retortáin már keresztülment, szakemberek által már minden oldalról megvilágított és megbírált kész művet bírunk.

A jelen törvényjavaslat tehát az 1885. május 29-ki német birodalmi tőzsdeadó-törvénynek s az ezen törvény által az 1881. július 1-ji korábbi birodalmi bélyeg- és illetéktörvény érvényben hagyott részeinek alapján készült, természetesen e külföldi törvények átültetésénél hazai speciális viszonyainkat számba véve, s egyúttal a szerves egészszé alakított jelen törvényjavaslatot, a könnyebb áttekinthetés céljából, tárgyjelző fejezet-feliratokkal ellátva.

Ezen általános nézpontok előrebocsátása után, már most áttérünk a törvényjavaslat egyes szakaszaira.

A törvényjavaslat 1-3. §-ai részletesen meghatározzák az illetékköteles ügyletek tárgyait és az illeték mérvét, – az illetéket, a jogügylet tárgyának értéke után, az 1. §-ban körülírt tárgyak fölötti ügyletektől, a német törvényhez hasonlóan, $\frac{1}{10}$ ezredékben (pro mille), a 2. §-ban körülírt áruk fölötti ügyletektől pedig, szinte a német törvényhez hasonlóan, $\frac{2}{10}$ ezredékben (pro mille) szabván meg.

A 4. §-ban meghatározva vannak az illetékmentes ügyletek, köztük azon ügyletek, a melyek a szerződő felek egyike által a belföldön termelt vagy előállított áruk vagy tárgyak mennyiségei fölött köttetnek, a mely kivétel folytán gazdaközönségünk és iparos-osztályunk a tőzsdeadótörvény hatálya alól kivonatik.

Az 5-7. §-ok részletesen meghatározzák az illetékköteles ügyleteket.

A 8. § az illeték lerovására kötelezett személyeket jelöli meg.

A 9-13. § ok a kötelező köjgykiállításról szabatos rendelkezéseket foglalnak magukban, a köjgykényszer által levén egyedül biztosítva a tőzsdei és tőzsdeszerű forgalom sikeres megadóztatása.

A 14-18 § okban szigorú pénzbüntetések állapíttatnak meg a törvény rendelkezéseinek áthágásaira.

A 19-22. §-ok végül vegyes és átmeneti intézkedéseket tartalmaznak; nevezetesen a 20. §. megjelöli azon korábbi bélyeg- s illetéki törvényeinket és szabályainkat, a melyek a jelen törvényjavaslatnak törvényerőre emelkedtövel, hatályukat veszítik. – Mivel pedig a jelen bélyeg- s illetéktörvény külön viszonyokat szabályozó speciális törvény, a 21. §. kimondja, hogy mindazon esetekben, a melyekre nézve a jelen törvényben különös intézkedések nem foglaltatnak, – továbbra is a fenálló általános bélyeg- és illetékszabályok alkalmazandók.

S most, minekutánna a fentebbiekben jelen törvényjavaslatunkat indokoltuk volna, – a midőn még a tisztelt képviselőház becses emelő kezetébe hozni bátorokdnánk azt, hogy az osztrák birodalmi tanács képviselőháza, f. 1886. évi márczius hó első napjaiban egy, a börzeadó behozatala tárgyában a birodalmi tanácsbeli antiszemita képviselők által be-

terjesztett indítványt tárgyalván, ezt, a márczius 4-én tartott ülésében elfogadta, s tárgyalás és jelentéstétel végett egy e célból kiküldött külön bizottsághoz utasította; – s ekkép a tőzsdeadó behozatalának ügye a monarchia másik felében már a parlamenti tárgyalás előrehaladott stádiumában levén, nézetünk szerint, de a dolog természetéhez képest is, a magyar törvényhozásnak e kérdésben is egyenlépést kell tartania Ausztria törvényhozásával: – a jelen törvényjavaslatot a tisztelt képviselőháznak elfogadásra ajánlani bátorkodunk.
Budapesten 1886. áprilhó 3-kán.

Istóczy Győző s. k. országgyűlési képviselő. *B. Andreánszky Gábor* s. k. orsz. képviselő. *Dr. Komlóssy Ferencz* s. k. orsz. képviselő. *Dr. Nendvich Károly* s. k. orsz. képviselő. *Zimándy Ignác* s. k. orsz. képviselő. *Veres József* s. k. orsz. képviselő. *Csúzy Pál* s. k. orsz. képviselő. *Margitay Gyula* s. k. orsz. képviselő. *Halvax József* s. k. orsz. képviselő. *Szemnez Emil* s. k. orsz. képviselő. *Dr. Rác Géza* s. k. orsz. képviselő. *Thassy Géza* s. k. orsz. képviselő. *Majthényi Ádám* s. k. orsz. képviselő. *Olay Szilárd* s. k. orsz. képviselő. *Kürthy Sándor* s. k. orsz. képviselő. *Vadnay Andor* orsz. képviselő.

A börzeadó törvényjavaslat indokolása a képviselőház ápril 14-ki ülésén.

(Kivonat a képviselőház naplójából.)

Elnök: Következik az Istóczy Győző képviselő úr által beadott 298. számú, az értékpapírok adásvevése és a tőzsdeszerű adásvevési s egyéb beszerzési ügyletek után fizetendő illetékekről szóló törvényjavaslat indokolása:

Istóczy Győző: T. képviselőház! (Halljuk!) Az 1876. évi költségvetési általános vita alkalmával, az 1875. november 12-iki képviselőházi ülésben tartott beszédem folyamán egy ízben már indítványba hoztam a tőzsdeadó behozatalát állami bevételeink szaporítása szempontjából

Az időben azonban, miként az antiszemitizmussal, úgy börzeadó-indítványommal is egyedül állottam a képviselőházban.

Azóta már a tizenegyedik éve taposunk a képviselőház parquetjét, – már t. i. azok, a kiket az azóta lezajlott választások ki nem rostáltak közülünk – s ma elégtétellel konstatalhatom azt, hogy ma már nemcsak az antiszemitizmussal, hanem börzeadóindítványommal is, nem állok egyedül e házban, hanem velem együtt ma már longus est idem petentium ordo. (Úgy van! a bal és szélső bal egyes helyein.)

Hogy egyébkint a börzeadó behozatalára vonatkozott indítványom ezeltől 11 évvel nem talált e házban viszhangra, – az igen könnyen megmagyarázható volt azon körülményből, hogy a törvényhozási munkáink menetére oly nagy befolyást gyakorló szomszéd nyugati államokban is még csak egyes hírlapi cikkekből, egyes röpiratokban volt pengetve a börzeadó behozatalának szükségessége, a nélkül, hogy akár Németországban, akár Ausztriában konkrét javaslatok lettek volna a törvényhozás elé terjesztve.

Ma már e tekintetben is lényegesen megváltozott a helyzet, a mennyiben a német birodalomban a múlt évi október 1-től fogva a tőzsdeadó tényleg be van hozva, Ausztriában pedig jelenleg egy képviselőházi külön bizottság foglalkozik a tőzsdeadó törvényjavaslat kidolgozásával;

s így most már mi rajtunk magyarokon van a sor, a Németország és Ausztria által adott jó példát követni. (Úgy van! a bal és szélső bal egyes helyein.)

S e tekintetben voltaképpen nem az a nevezetes dolog, hogy nyugati szomszédaink napjainkban részint már behozták, részint pedig készülnek behozni a tőzsdeadót, s hogy utánuk most mi is készülünk azt behozni; hanem a nevezetes dolog az, hogy csakis egy év óta öltött a tőzsdeadó behozatalának ez ügye konkrét alakot, s hogy nem hozatott az be már évekkel ezelőtt. (Úgy van! a bal és szélsőbal egyes helyein.)

S ha áll ez Németországra és Ausztriára nézve, még inkább áll Magyarországra nézve; mert évi 30-40 milliányi tényleges deficitünk mellett az állam senkinek se engedhet adómentességi kiváltságokat akkor, a mikor – a börziánerek kivételével – a társadalom minden többi osztálya majdnem leroskad a különfélébbnél különfélébb közterhek súlya alatt. (Úgy van a bal és szélsőbal egyes helyein) s akkor, a mikor az ingatlan birtokra már absolute nem róható több adóteher, mint a menynyi azt már tényleg nyomja Nem adhat pedig az állam adómentességi kiváltságokat a börziánereknek, az értékpapír-kereskedőknek, a kik hozzá még legkönnyebben is fizethetik az adót, mert vagyonukat nem fáradságos munkával, hanem mások rovására üzött pusztá spekulációkkal szerzik; s mert a börziánereknek, értékpapírokban fekvő vagyonukba se beruházásokat nem kell tenniök, se nem veri el a jég azt, se nem pusztítja el a szárazság, se vízáradás, se rozsdá, se filloxera. (Úgy van! a bal és szélső bal egyes helyein.)

S ha már az állampapírokra szelvényadót nem vethetünk, legalább az értékpapírok forgalmát vessük adó alá, a mely megadóztatás ellen elvi szempontból se lehet absolute semmi kifogást se tenni. Mert a szilárd, börzei műnyelven „fest” kezekben levő értékpapírok birtokosait az értékpapírok adásvevéseire vetett illeték nem sújtja, hanem sújtja igenis az értékpapírokkal kereskedő üzereket, a kik az árfolyamok különbözőzetére spekulálnak és játszanak. (Úgy van! a bal és szélső bal egyes helyein.)

Már pedig, a mint egy részről nemzetgazdasági fontos tekintetek igénylik azt, hogy az értékpapírok a belföldön szilárd kezekben megkötve maradjanak, – úgy más részről a termelők érdeke meg azt követeli, hogy terményeik minél kevesebb számú közvetítő kezén át jussanak a fogyasztók kezébe; mert minél több közvetítő kezén mennek a termények keresztül, a termelő által kapott ár annál alacsonyabb, a fogyasztó által fizetett ár pedig annál magasabb lesz. (Úgy van! a bal és a szélső bal egyes helyein) A tőzsdészerűleg adott vett mezőgazdasági és ipari termékek fölött a közvetítők által kötött ügyletek után fizetendő illetékek pedig azt a jót is fogják eredményezni, hogy a termények lehető rövid utón. – lehetőleg kevés számú közbenső adásvevési ügyletek útján fognak a fogyasztók kezébe jutni, s ekkép úgy a termelők, mint a fogyasztók is csak nyerni fognak; – eltekintve attól, hogy a mezőgazdasági és ipari termékek fölött a tőzsdén üzött differentialis, fiktív ügyletek, a rájuk vetett százalékos, illetve ezredékes illeték folytán szinte kevesbedni fogván, ekkép ezen fiktív ügyletek útján a termelők rovására üzött gyakori indokolatlan árnyomási üzelmek ellenében is hathatós gátul fog szolgálni az ezen fiktív ügyleteket legsúlyosabban érintő börzeadó. (Úgy van! a bal és szélső baloldal egyes pajdain.)

A börzeadó behozatalát tehát nemcsak pénzügyi, hanem nemzetgazdasági fontos tekintetek is egyaránt sürgetőleg követelik.

Az értékpapír-forgalomra és a tőzsdeszzerűleg adott-vett termények és árúk fölött nem a termelők s így nem a földbirtokosok és nem az iparosok által kötött ügyletekre vetett adó tehát igazságos, helyes és korszerű adónem, a mely a közteherviselés elvéből önként folyik, s a melynek behozatalát eddig is – mondjuk ki a való igazságot, – csakis a mind nagyobb befolyásra vergődött zsidóság hátráltatta. (Úgy van! a bal és szélső bal egyes helyein.) Mert hát mióta e börzét, a kereskedelmi forgalomnak e gócpontjait, az újkor szelleme által békóiból kiszabadított zsidóság európaszerte mindinkább előzönlötte, s onnan a nem-zsidó elemet mindinkább kiszorította, – azóta a börzék mindenütt specifikus zsidó jelleget öltöttek fel – nálunk elejétől fogva is így állott a dolog, – úgyannyira, hogy napjainkban a börzék a leghatalmasabb eszközökké lőnek arra a célra, hogy a zsidóság a keresztény államok közgazdasága fölötti uralmat magához ragadhassa és gyakorolhassa, s ekkép a népeket gazdaságilag s így politikailag is tőle függő, neki dolgozó, neki fárado és neki izzadó szolgálhaddá tegye. (Úgy van! a bal és szélső bal egyes helyein)

A börzezsídók hausse és baisse spekulációi souverain módon szabják meg nemcsak értékpapírjainknak az árfolyamát, hanem legelső élet-szükségleteinknek az árait is; (Úgy van! balfelől) s azért az állam minden polgárának a zsebét közvetlenül érdeklik azok a dolgok, a mik a börzén történnek; az állam minden polgárának közvetlen érdeke tehát az, hogy ezen, a zsidóság kezében oly hatalmas fegyverré vált intézmény kinövésai lehetőleg lenyírpáltassanak, a mely célzt, ha teljesen nem is biztosítja, de minden esetre megközelíti egy megfelelő börzeadó behozatala.

Hogy voltaképen mi a mai börzének a lényege: arra nézve egyszerűen hivatkozom két tekintélynek a börze fölött mondott ítéletére. E jeles férfiak egyike Maybach porosz miniszter, a ki a 70-es években, a porosz képviselőház egyik ülésén tartott beszédében a börzét „Giftbaum”-nak, „méregfának” nevezte el. Meglehet, hogy a zsidók és zsidóbarátok Maybach minisztert nem ismerik el tekintélynek; de bizonyára tekintély és pedig nagy tekintély előttük az elhalt Lasker Eduárd, ez a kitűnő zsidó férfiú, a ki, ha nincs Németországnak egy Bismarckja, a ki ennek a zsidó portentumnak idejekorán szárnyát szegte, – minden bizonnyal egy német Disraelivé vagy német Gambettává nőtte volna ki magát. (Úgy van! a bal és szélsőbal egyes helyein.) Tehát Lasker Eduárd, a zsidó, egy őszinteségi pillanatában, a német birodalmi gyűlésnek, közvetlenül az 1873. évi börzekrach kitörése előtti hetekben tartott egyik ülésén elmondott fulmináns beszédében a börzét akként jellemezte, hogy az nem egyéb, mint „eine Akademie der Gesetzes-Übertretungen,” vagyis magyarul: „a törvényáthágások akadémiája.”

Én tehát azt hiszem, hogy a méregfát, a törvényáthágásoknak az akadémiáját, a börzét, nem áll hivatásunkban és nem áll érdekünkben dédelgetni azzal, hogy neki az adómentességi kiváltságot továbbra is megadjuk akkor, a mikor rongált állami pénzügyi viszonyaink között minden alkalmas és nem alkalmas segélyforrást kénytelenek vagyunk megnyitni állami bevételeink fokozására, s akkor, a mikor takarékos-

sági szempontból például még a bíróságoknál alkalmazott díjnokok létszámát, a továbbra is alkalmazásban hagyottaknak pedig nyomorult napi-díjait is kénytelenek vagyunk redukálni igazságszolgáltatásunk menetének érdeken rovására. (Igaz! Úgy van! a szélsőbaloldalon.)

És ha a vidéki intelligencia úri passióját, a vadászatot, sőt még a közbiztonság tekintetéből oly fontos fegyvertartást is, legfőképp finánciális okokból, kénytelenek vagyunk adóval megróni, oly két adóval, a melyek összevéve nem hoznak be többet hatszázezer írtnál, s a mely csekély jövedelmű adóknak a kezelése oly nehézkes s ellenőrzésük oly vesződéses: akkor nincs semmi okunk kímélettel, előzékenységgel lenni a börziáner zsidók úri passiója, a börzegseftelés, a börzei differentialis játék iránt sem, s nincs semmi ok meg nem róni a börzét oly adóval, a melynek a kezelése úgyszólván semmi fáradságba és semmi költségbe sem kerül; mert a tőzsdeadó bélyeges nyomtatott kötjegy-úrlapok egyszerű felhasználásával rovatik le, úgy amint a váltókra vetett bélyegilleték is lerovatni szokott. (Helyeslés a bal és szélső baloldal egyes helyein.)

Az általam és társaim által benyújtott törvényjavaslat genezisének és egyes részleteinek fejtegetésébe fölöslegesnek tartom ezúttal belebo-csátkozni; mert egy részről a törvényjavaslat irott indokolása e részben már úgvis bőséges felvilágosításokat nyújt; más részről pedig majdan a törvényjavaslat tárgyalása alkalmával lesz idején és helyén a részletekre kiterjeszkedni

Egyet azonban itt újra, ismételve kiemelek, mert az ily dolgokat, netáni félreértések vagy félremagyarázások kikerülése végett, nem árt minél többször hangoztatni, s ez az, hogy a törvényjavaslatban termelőinknek: földbirtokosainknak és iparosainknak az érdekei teljesen meg vannak óva; mert a törvényjavaslat negyedik §-a illetékmenteseknek jelenti ki azon adásvevési ügyleteket, a melyek a szerződő felek egyike által az országban termelt vagy előállított tárgyak vagy árúk fölött köttetnek.

Ezek után magám és társaim nevében a törvényjavaslatot a t. képviselőháznak elfogadásra ajánlva, kérem a t. képviselőházat, hogy azt előleges tárgyalás és jelentéstétel végett szakbizottsághoz utasítani méltóztassék. (Élénk helyeslés a bal és szélsőbaloldal egyes helyein.)

Szapáry Gyula gróf pénzügyminiszter: tiltakozik a törvényjavaslat irott indokolásának és *Istóczy Győző* beszédének antiszemitikus részei ellen, s azt mondja, „hogy a tőzsdeadó, az ő felfogása szerint, az antiszemitizmussal semminemű összefüggésben nincs, s be lehet azt hozni és elfogadhatja azt valamely képviselő anélkül, hogy azért az antiszemitizmus rásüthető volna.” (Helyeslés.) Szerinte a törvényjavaslat a német tőzsdeadótörvénynek egy hiányos kivonata, a mennyiben belőle mindaz kihagyatott, a mely némi könnyítéssel látszott jární. Mindazonáltal kéri a házat, hogy a törvényjavaslat, tárgyalási alapul elfogadtatván, a pénzügyi és közgazdasági bizottságokhoz utasíttassák. (Helyeslés.)

Istóczy Győző: Miután a házszabályok értelmében jogom van felszólalni, engedje meg a t ház, minthogy tizen aláírták javaslatomat. . . .

Elnök: Nem azon körülménynél fogva, hogy tizen írták alá az indítványt, hanem mert egy praecedens esetben a ház elhatározta, hogy a minister nyilatkozata után az indítványozó képviselő még egyszer szólhasson. (Egy hang a szélső baloldalról: A ministernek nem volt joga szólni. Ellenmondás.)

Kérem, méltóztassék figyelembe venni azt, hogy a miniszternek igenis meg volt és meg van a szólási joga, mert az 1848. törvény azt mondja: hogy a miniszterek, ha szólni akarnak, a ház által meghallgatandók. (Helyeslés a jobb oldalon.)

Istóczy Győző: A t. pénzügyminiszter úr kifogásolja azon indokolást, melylyel mi e törvényjavaslatot előterjesztettük, s melyet én beszédemben is felhoztam. Hogy a t. kormány, a t. ház egyes tagjai és az antiszemita-párt két árnyalatán kívül a többi pártok miféle indokokból fogadják el a törvényjavaslatot, – az az ő dolguk; mi antiszemiták, kik nem tartjuk szükségesnek holmi elkopott filozofikus phrasisok fügefalevelével (Derülség balfelől.) takarózni, mi antiszemiták azt tartjuk, hogy a gyereket a maga nevének kell megnevezni; (Úgy van! a szélső balon.) s azért súlyt fektetünk az antiszemitikus indoklásra, mert börze és zsidó egymás nélkül nem is képzelhető. (Derülség.) Majd csak akkor lesz képzelhető, ha eljő az idő, hogy a börze nem lesz kizárólagos zsidó domínium; addig azonban a börzeadó ügye egyszersmind zsidókérdés is lesz.

Méltóztassék a t. pénzügyminiszter úrnak elhinni nekem, hogy akárki terjesztett volna is be e házban a tőzszeadó behozatalára irányuló törvényjavaslatot, és lett légyen az bármiféle indokolással, nem kerülhetne volna ki a javaslat betérjesztője azt, hogy javaslatát a zsidóság egyenesen maga ellen intézettnek ne tekintette volna. Azért a legjobb, a legbiztosabb út az volt, a melyet mi antiszemiták választottunk; így legalább a börzeadó ellen a sajtóban és egyebütt felmerült és még ezután is felmerülhető okoskodásokkal is azonnal tudni fogjuk hogy hányadán vagyunk. Mi antiszemiták örültünk volna annak legjobban, hogyha a képviselőház akármelyik más pártja terjesztette volna elő e törvényjavaslatot; erre azonban senki se mervén vállalkozni – íme ismét a zsidókérdés! – előterjesztettük mi antiszemiták a magunk szempontjából.

A mi az igen t. pénzügyminiszter úrnak a törvényjavaslat állítólagos hiányaira vonatkozó megjegyzéseit illeti, én megengedem, hogy ebből a javaslatból ki van hagyva némely túl-enyhe intézkedés, a mely a német törvényben benne van. Többi közt benne van a német törvényben az, hogy az ezen törvény alapján kiszabandó pénzbüntetések miatt ingatlan birtokok, ha a tulajdonosaik belföldiek, el nem árverezhetők. Bocsánatot kérek, ha nálunk akármilyen más adó- vagy illetéktartozás miatt a legszegényebb embernek is elliczítják mindenét, – akkor a börziánerek iránt miért legyünk kíméletesek, ha vétettek az illetéki szabályok ellen, annak a ratióját nem értem. Hogy miért van e túl-enyhe intézkedés a német törvényben, azt nem tudom, de ily túl-enyhe intézkedést a mi viszonyaink között nem látok indokoltnak. Továbbá ott van például a német törvényben az, hogy az alkuszoknak és más üzletembereknek, a kik gyakran kötnek tőzsdeszerű ügyleteket, bélyeges köty egy úrlapok előlegezetnek és hiteleztetnek. Ha a t. ház méltóztatik ez enyhítést felvenni a törvényjavaslatba, – azt a t. ház a tárgyalásnál mindenkor megteheti, – de ez egyáltalában nem szolgál akadályul arra nézve, hogy a törvényjavaslat a tárgyalás alapjául elfogadtassék. Egyébiránt örvendetes tudomásul veszem a t. pénzügyminiszter úr azon kijelentését, hogy a törvényjavaslatot bizottságokhoz kívánja utasíttatni. Egy pénzügyminiszter-től, főleg pedig egy chronicus deficizittel küzdő állam pénzügyminiszterétől nem is lehetett mást várni. (Élénk derülség a szélső balfelől.)

Kérem a t. házat én is, méltóztassék a törvényjavaslatot tárgyalás végett a szakbizottságokhoz utasítani.

Elnök: A házszabályok szerint most szavazással döntendő el, hogy kívánja-e a t. ház a törvényjavaslatot tárgyalni, illetőleg azt előzetes tárgyalás végett a pénzügyi és közgazdasági bizottsághoz utasítani.

Kérdem tehát a t. házat, méltóztatik-e a törvényjavaslatot tárgyalni, illetőleg azt előzetes tárgyalás végett a *pénzügyi és közgazdasági* bizottsághoz utasítani? (Igen!) Ennélfogva kijelenthetem, hogy a ház a törvényjavaslatot tárgyalni kívánja, s e végből azt a pénzügyi és közgazdasági bizottsághoz utasítja.

A zalaegerszegi képviselőválasztás.

A zalaegerszegi kerületben f. é. márczius 24-kén végbement képviselőválasztás alkalmával a 48-as függetlenségi antiszemita párt jelöltje Szemnecz Emil, a pártonkívüli Skublics Jenő 1001 szavazata ellenében 1077 szavazattal, s így 76 szótöbbséggel megválasztva lón.

Ez örvendetes eseményt mi előre láttuk, s ebbeli nézetünknek legutóbbi füzetünkben is kifejezést adtunk. E választás újból megerősítette azon tételünk helyességét, hogy az antiszemita pártprogrammal is kell bírnia, s így magát a fennálló, mély kerékvágásu magyar politikai pártviszonyokba beillesztenie kell.

E választás horderejét még ellenfeleink se kicsinylik. Be lett e választással bizonyítva az, hogy az antiszemita párt ma is csak oly hódító eszme a választók tömegénél, mint volt az 1884-ki választásokkor, sőt, ha a kellő *formát* megtaláljuk, hódítóbb *ma* mint akkor volt; mert, míg ezelőtt két évvel például a zalaegerszegi kerület választói elejtették az antiszemita képviselőjelöltet, ma zászlaját nagy lelkesedéssel győzelemre vitték.

E választás ezenkívül az antiszemita vezérférfiaknak világító szövétnekül is szolgálhat arra nézve, mikép rendezzék az antiszemita pártviszonyokat arra a célra, hogy a jövő évben az óhajtott sikerrel állhassuk meg az általános választások megpróbáltatásait.

Szemnecz Emil az a férfiú, a ki a jelenlegi antiszemita képviselők között a *legelső* volt, a ki Istóczyhoz társult; s így a chronologiai rendet véve, voltaképen Ő a *második* nyílt antiszemita Magyarországon; mert már 1881 elején, úgyszólván a „12 röpirat” első megindultakor, e füzeteknek belmunkatársa volt, s ekkép ő nem a „12 röpirat” iskolájából került ki, mint kikerültek a később csatlakozott párthívek, hanem ő is egyik *megalapí-*

tója volt azon iskolának, a melyből azóta a növendékek évről-évre örvendetesen szaporodó számban kerülnek ki.

Mint Istóczynak *legelső* társa a küzdelemben tehát, Szemnecz Emil jobban ismerheti Istóczy intencióit is, mint ismerhetik mások, a kik csak rövidebb idő óta vannak vele elvi nyílt összeköttetésben; s azért Szemnecz Emil, a ki az antiszemitizmus hajójának már az első viharos években való kormányzásában tevékeny részt vett, ebbeli teendőit ma, mint népképviselő, kedvező szelek által hajtott] hajónk kormányzásában, régi tapasztaltságával és gyakorlottságával, teljes biztossággal teljesítheti, a mely kormányos szerepre ezenkívül őt fényes tehetségei is teljes mértékben képesítik.

Előkelő politikai szerep vár tehát fiatal barátunkra, a ki. Istóczyval együtt ezelőtt rövid öt évvel bizonyára nem is álmodta volna, hogy az antiszemitizmus ily rövid idő alatt megkezdi Magyarországon diadalútját, a mely diadalúton az egyik mértföldmutatót – a zalaegerszegi választás képezi!

Egy magyar antiszemita író a század első feléből.

Az őskor történelmi adataitól eltekintve, az antiszemitizmus már e század első felében is nyilvánult a társadalom rétegeiben.

Kiváló írók, természetbúvárok, nagy nevű diplomaták és tudós férfiak foglalkoztak irodalmi termékeikben és az élet gyakorlati terén fogatosított represszáliák követésében az antiszemitizmussal.

Nagy Ignác a „Torzképek”-ben, *Vas Gereben* a „Szúnyogok”-ban characterizálták a zsidók söpredékét, *Széchenyi István gróf*, a legnagyobb magyar, az egész zsidó fajnak célba vett emancipációja ellen hozott fel nyomós érveket. *Gróf Teleki Sándor ezredes*, jól kigondolt concurrentia által minden zsidó vállalatot tönkre juttatott Koltón, hogy a zsidó hódítást megakadályozza. *Br. Be Gerando Attila* publicista pedig felolvasást tartott a zsidók nemzetgyilkos üzelmeiről.

Nevezett férfiak élettapasztalásból indulván ki, irtak, szónoklatokat tartottak, és cselekedtek. Volt-e valaki, aki e jeles nézeteit megczafolta? Nem volt! A társadalom ébredezni kezdett ugyan, de nem szólt Publicum tacendo consensit!

A zsidó népfaj mindinkább ismertté lett, de a türelmi adó eltörlése előtt nem látszott a nemzetre nézve oly veszélyesnek, mint a milyennek azóta lenni kezdett. A törzsfajok felismerték ugyan a zsidók nadály természetét, nemcsak Magyarországon, hanem Európa minden törzsnemzetei egyaránt; miért is a zsidók nadálytermészetétől való tartózkodásnak, idegenkedésnek, valamint természetrajzi viszonyaikban gyökerezett foglalkozásaik folytán az európai törzsnemzeteknél mindinkább növekedő gyűlöletnek és undornak terminológiai kifejezése az *antiszemitizmus* szó-

ban találja félreismerhetlen igazi értelmének magyarázatát, a mely kifejezés ma már a tanulatlan köznép előtt is ösmeretes, és általa használatik is. E mozgalom a liberalismus erőlködése ellenére is, minden európai törzsnemzeteknél maradandó hagyományt képez, s oly mély gyökeret vert e talajban, hogy míg egy zsidó lesz a világom legyen az bankár vagy pálinkás zsidó, ez ellenszenv a föld színéről eltűnni soha sem fog, mely az antiszemitizmusban incorporálva van.

Valamint a zsidóság századok előtt is intricans, tolakodó, önző és kegyetlen volt, olyan az a legújabb korban is; – miért is mai üzelveik nem fognak a feledékenység semmiségébe merülni. Magyarországon a képviselőház, Ausztriában a Reichsrath tárgyalásai bő anyagot fognak nyújtani az utóknak, hogy a történelem ily incidensekkel kibővíthessék, hisz a napilapok hasábjain minden megvitatás a közönség elébe jut, az újságlapok pedig levéltárba fognak eltétetni.

Nálunk a Tisza folyó ágyának kotrása körül elkövetett nagyszabású defraudatiók elég híressé tették a vállalkozó *Deutsch czéget*, miből kifolyólag, a Tisza vidékének érdekeltjei váljon elfeledik-e emez országos hírű műveletet, a melylyel a birtokosság sínli annak zsarolásait? De azért e czég még folyvást szerepel nagy vállalkozásokban, míg a Brachfeld által elnyert kiténtetésre érdemeiket nem szerez.

A bécsi Reichsrathban felmerült éjszaki vaspálya-kérdés nevezetes pházisba lett hajtva *Schönerer* képviselő által, midőn a házban ama kérdést vetette fel: „Valjon ki uralkodik a monarchiában? Ő felsége a császár, vagy Rothschild?!” *Schneider E.* pedig m. é márczius elején a bécsi új városház népcsarnokában ama nézetét fejezte ki ugyanezen vasúti kérdésben, hogy e „vasút államosítását amaz archimedesi pontnak tekintik, a honnan Rothschild világuralma feltétlenül kimozdítható,” s kérdi továbbá „valljon az állam és a nép még továbbá is zsidó hódításoknak legyen-e kiszolgáltatva, hogy e világhatalom bilincseiben rabszolgaként nyögjön?!”

Ha ily erős kifejezésekkel élő emez erélyes hazafiak nem érthették is el a végczélt, mégis megingatták Rothschild és társai eddig erősnek látszott álláspontját, annyira, hogy az administrációból származó nyereménytöbblet a vállalat és az állam közt felosztandó lett, s megmaradott a fejszének a nyele, de az adózó állampolgároknak tudomása van róla, mi oly tanúság gyanánt szolgál, melyre elmondhatják „*manet alta mente repostum*”, s ezt követheti még egy oly nagy idő, a midőn a nemzeteknek oly törvényhozása kerülhet felszínre, melyben a zsidók monarchiánkban éppen úgy, mint Bismarck kancellár terve szerint a lengyelek pozeni birtokaikból, kibecsültetni fognak, mely alkalommal a zsidók finansiális vártornyai azért is ostrommal beveendő, nehogy ezek uralma alatt a nemzetségek és vallások eltörlése lábra kapjon, mire ezen pénzhatalom fáraclatlanul törekszik.

Hogy nálunk már századunk első felében is voltak antiszemita írók, tudósok stb., annak illusztrálásául szolgáljanak báró *De Gerando Attila* tapasztalásai, s azokhoz alkalmazott észleleteinek nyilvánításai. Br. De Gerando Attila 1845-ben felső Magyarországot átutazta. Berecz Antal szerkesztő a természettudományi s földrajzi ismeretek terjesztésére a művelt magyar közönség számára 1875-ben kiadott „*Természet*” című lapja 9. 10 és 11-dik számú füzeteiben ismerteti b. De Gerando Attilá-

nak a földrajzi társulatban tartott s Kővár vidékére vonatkozó felolvasását. Mivel pedig ezen most idézett lap a közönség közt kevésbé van elterjedve, jó szolgálatot vélek teljesíteni, ha e felolvasásból egynémely passzust idézek, a melyek a zsidók piszkos üzelmekre vonatkoznak, éspe-dig a többi közt ezeket mondja b. De Gerando Attila: „Kővár vidékén a kisbirtok egyharmadát teszi az összes területnek, melyből sok került zsidó uzsorások kezébe; – annyi pálinka készül itt, hogy a szomszéd megyékbe is kerül belőle; – a nagy pálinka fogyasztás színhelye a zsidó korcsmája, melyet ez rendesen bérben tart. – Butyásza a hegyvidék leggazdagabb községe; a hegyi falvakban általában kevesebb a nyomor, a házak csinosabbak, az emberek vígabb, bátrabb kinézésűek, a faj épebb, mint a határvidéki térségen, mert oda zsidót be nem fogadnak. – Több oka nincsen annak, hogy a térségi és hegyi lakosság közt oly nagy a különbség; mert a közvélemény csak egy okot ismer el, azt t. i., hogy a térségi falukban majd mindenüvé befészkelte magát a zsidó, míg ezen *nyavalya* még nem terjeszkedett ki a hegyekre. A kővárvidéki ember benső meggyőződése, hogy bármi rősz történjek körülötte, az a zsidótól ered. Említenek oly zsidómentes hegyi falut, mely annak hírére, hogy megkapja végre ő is maga zsidóját, a közigazgatáshoz folyamodott, tiltaná el tőle e közelgő csapást, a közigazgatás tagadó válaszára pedig maga erején megvédte magát, semmi alkalmat nem hagyván az ellenségnek, határára telepedni. De ezen kétségbeesett ellenállás csak késlelteti, de meg nem állíthatja a zsidó hódítást, mely dagadó ár-víz módjára alólról kezdve a lapályon, mind magasabbra s magasabbra törekedik a vidék hegyei közé. A térségi községek közül még csak egy került ki a közös sorsot: ez Koltó, melynek hajdani földes ura gróf Teleki Sándor ezredes úr, ki a zsidó vállalatot tönkre juttatta.”

De Gerando még tovább ekként jellemzi a zsidókat: „A jó izraelita nemcsak gabonáért ad pálinkát, hanem ad párna-héj, vászont, majorságért, vasért, patkóért, szegért, és mindennemű lopott tárgyakért, s nagy előnyére szolgál a zsidónak, hogy malom, korcsma, mé-szárszék, mind az övé, ő a legjobb haszonbérelő, keresztény véle nem mérkőzhetik, és azután: mikor a földes úr egész jószágát veszi bérbé, ő az, ki előre fizet árendát, ő előlegez utazási költséget, a hányszor kér a tulajdonos. Pusztul ugyan a jószág, igaz! De az erdélyi e mellett még is jó gazdának tekintetik, csak fizessen a gazdasági egyesületre!

Más szerep is jut a kővárvidéki zsidónak: rősz volt a termés, a pénz elfogyott, fizetni kellett, és mit csinált a szorongatott földmivelő? Elment a korcsmába, a zsidóval sokat beszélgetett (mert hát a zsidó nyájas és beszédes) és ivott, sokat ivott; – nemsokára reá eltávozott a paraszt részegen és boldogan; pénzt is kapott kamat fejében, annyit, a mennyire szüksége volt, de adósságmentes kis birtoka le volt kötve zálogul.

A zsidóval megvert falukban majdnem minden gazda eladósodott, így ujjá végénél fogva két fogas kerék közé jutott, hova ujját karja, karját utóbb egész teste fogja követni; s így bár kicsiny tartozásért, az adós összes vagyona a zsidó körmei közé kerül; váljon mennyi idő múlva? Ez bizonytalan, de a végeredmény biztos, elkerülhetetlen.

Azon ezer meg ezer kötlével, melyek néhány év óta a térségi korcsmában aláírtak, láthatatlan hálónak külön-külön szálai, mely óriási

háló a nép összes vagyonát előbb-utóbb és menthetlenül a zsidó uzsora sok tulajdonába fogja keríteni.

Ezen általános kifosztogatás már megkezdődött, s mind növekedő mérvben foly; számos paraszt-birtok már elárvereztetett, a többi sem kerül ki a dobraveretést.

A térségi parasztság elszegényítésének műve be fog fejezteni; hátra van még, hogy a hegyi nép is koldussá tétessék, mi már szinte kezdetét veszi.”

De Gerando azután elmond egy tapasztalati példát azon zsidó üzelmekből, melyek által egy kővárvidéki paraszt gazda húsz forintnyi tartozása miatt, ingatlanából kiüzetett.

Ezen esetet, mely Berecz Antal közleményei 11-dik füzetében körülmenyesen le van írva, itt csak kivonatilag közlöm, mivel a ki a „12 röpirat”-ot olvasni szokta, számtalan ily hasonló esetekről értesülhetett, s így semmi újat nem tartalmaz reánk nézve; noha De Gerando emez esemény közlésével azon időben súlyt akart adni felolvasása értelmének, melylyel antiszemitikus nézeteit nyomós bizonyítékkal illusztrálni törekedett, hogy felismerhessük a zsidót, reá mutatva a veszélyre, mely a köznép feje fölött lebeg, de reá mutat a jószágbérletre is, mely zsidó kézre kerül.

A kővárvidéki szegény földművelő esete abból áll, hogy: A keresztény gazdaember szorult állapotában felvett egy zsidótól húsz forintnyi kölcsönt; – egy év alatt képtelen volt a szegény ember tartozását törleszteni, – a zsidó elárvereztette a 450 forintra becsült birtokot, – ezt vevő hiányában megvette ötvenhét forinton, s ennyivel szerzett magának 450 forintnyi ingatlant. Ily remek operációk létesülnek néhány pohár pálinka mellett; e szerint Kővárvidékén a zsidó korcsma valóságos börtönnel ér fel. – Es ist eine alte Geschichte, doch bleibt sie ewig neu!

De Gerando felismerte már a negyvenes években a kórt, reá mutatott a fekélyre, mely az állam testéből eltávolítandó, s egy hathatós impulzust adott az antiszemitzmusnak, melynek fejlődését a sok tragikus esemény sietteté, mely esetek egy csekély töredéke a „12 röpirat”-ban köztudomásra juttatik. A filoszemita lapok ugyan agyonhallgatnak minden ilyes történetket, legfeljebb védekezni törekednek a zsidók érdekében, mindazonáltal nem áll a szerkesztők mindnyája zsidó befolyás alatt, s itt-ott csak kiszivárogoz valami tudni való a közönség körébe, ha éppen magyarországi lapokban nem is, de vannak német napi lapok, melyek a tudnivágyó publikumot e tekintetben kielégítik. – Sajnos, hogy a lapkiadók közt oly sok a zsidók és szabadkőművesek bérencze!! Egyszer csak majd fordul a koczka, mivel igen sok kerül a rovásra, s valamikor majd azok is látni fognak, kiknek szemét most hályog homályosítja el; kíváltképpen annak nyitjára akadnak, hogy egykoron Grémieux ama tant hirdette hitsorsosainak, hogy a zsidó uralom egy felekezetenküli köztársaság létrehozásában fog erős gyökeret verni, melynek kormányában egyedül ők fogják a hatalmat kezükre keríteni, és gyakorolni, minden többi törzsnemzetek mellőzésével! Mi azonban e nyilatkozatra egyelőre csak azt válaszolhatjuk: „Lento gradu ad vindictam procedit ira etc.” „Alea jacta est!”

Egy régi elvbarát.